

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНОМАТОПЕЙ В МАНЗІ. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Стратілат Ю.В.

Київський національний лінгвістичний університет

Для яскравішої та детальнішої передачі емоцій, подій та атмосфери, автори манги використовують ономатопоетичні слова, які частково компенсують відсутність опису, як в прозі, або активні дії, як на відео. За їх допомогою ми можемо «почути» звуки навколо, зрозуміти, що відчуває герой коміксу, а також побачити чи відчути те, що не можна передати через картинки. Ономатопеї грають велику роль в манзі, особливо в таких жанрах як екшн, шьонен, бойовик, спорт, меха та ін., там де багато активних дій, швидкий темп подій та бурхливі емоції, переживання. Але разом із тим, під час перекладу вони викликають багато проблем.

В японській лінгвістиці ономатопоетичну лексику можна поділити:

1. Гіонго (擬音語 – «слово, що наслідує звук») – аналог терміну «звуконаслідування» в його вузькому розумінні. Гіонго – слова, що позначають голоса та звуки впливу на неживі предмети та передають їх в звуковій (на письмі – в буквеній) формі. Зазвичай записуються катаканою.

2. Гітайго (擬態語 – «слова, що наслідують поведінку, стан чи ситуацію») – аналог терміну «звукосимволізм». Це слова, щообразно чи символічно описують ситуацію, явище, зміни і т.п.

3. Гісейго (擬声語 – «слово, що наслідує голос») – більш вузький термін ніж гіонго, що використовується, як правило, для передачі голосів птахів, тварин, людей. Часто перекладається як «звуконаслідувальне слово». [1; 10]

Деякі навіть виділяють ще одну, четверту групу,:

Гіджього (擬情語 – «слова, що наслідують відчуття(почуття)») – слова, що позначають внутрішні почуття, відчуття та емоції. [2; 185]

Подана вище класифікація зустрічається найчастіше і кожен із її компонентів має свій, більш детальний поділ. В залежності від жанру манги будуть домінувати різні групи, наприклад: в екшені, спорті – це будуть гітайго та гіонго; в сьодзьо – це гіонго, гіджього. Тобто в залежності від того, що необхідно описати детальніше, буде використовуватися лексика тієї групи, яка найкраще підходить. Це можна пояснити тим, що кількість звуків, що можна використати на одній сторінці манги – обмежена.

Якщо взяти всю ономатопоетичну лексику, що використовується в манзі, то можна виробити окрему, тематичну класифікацію. Звуки поділяються на:

- 1) Власне самі звуки (ニチャ – чавкання; ゴロ – грім);
- 2) Дії, рухи (モヤ – випаруватися, засохнути);
- 3) Абстрактні явища (ホワ – аура; チャコン – роздратування).

Це не остаточна класифікація, її можна розширювати і доповнювати. Розглянемо способи перекладу ономатопоетичної лексики в манзі:

1. Підбір еквіваленту в мові перекладу. Такий варіант підходить, коли ми можемо підібрати відповідний звук в нашій мові і не порушимо семантичне значення. Наприклад: «ボツフーン» означає драматичну появу в клубах диму, але ми можемо перекласти його як «пуф», або «пф». Такий спосіб краще всього підходить для опису звуків і рідше використовується при описі дії чи відчуття.

2. Використання дієслів. Цей спосіб наближений до відомої в перекладознавстві граматичної трансформації – зміни частини мови. Наприклад: ポリ означає задуматися, бути невпевненим в чомусь, чесати потилицю; プウ – надувати кулі із жуйки. У нашій мові немає підходящих еквівалентів, щоб відтворити ці звуки і тому тут краще використати заміну звуків відповідними дієсловами: «задумався», «почесав потилицю», «надув» і т.п. В основному цей спосіб служить для опису дії або відчуття.

3. Використання іменників. Діє подібно до попереднього способу, але використовується інша частина мови. Наприклад: シーン означає тишу і перекласти можна тільки як «тиша». Часто за допомогою цього способу передають абстрактні явища, які не мають оноματοпоетичних аналогів.

4. Використання прикметників. Наприклад: グッタリ означає безсилля або знесиленість і може перекладатися як «знесилений», «обезсилений»; ギ означає рішучість і може перекладатися як «рішучо налаштований», «готовий до...» і т.п. Подібний спосіб, як і попередній, частіше всього використовується для опису абстрактних явищ, в основному це відчуття, емоції.

5. Використання скорочених слів. Спосіб, можливо, дещо схожий на попередній. Але в цьому випадку береться повне слово в мові перекладу, яке описує звук, і скорочується. Наприклад: ブギユル означає хруст кісток, що ламаються і перекладається як «хрусь»; コク означає швидкий/пильний погляд і перекладається як «зирк» від слова зиркати. Такий спосіб використовується для опису дій та звуків, якщо аналог відсутній в мові перекладу.

Це основні способи, які можна використати при перекладі оноματοпоетичної лексики в манзі. Але більшість оноματοпей можуть перекладатися різними, вказаними вище, прийомами і задача перекладача обрати оптимальний варіант. Головним фактором, що впливає на вибір перекладу, є контекст. Уже відштовхуючись від нього потрібно обирати можливі варіанти, а вже з них той, що підходить на думку перекладача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Подшибякина А.А. Оноματοпоэтическая лексика в японском языке / А. А. Подшибякина. – М.: Муравей, 2003. – 64 с.

2. 城岡, 啓二. 日本語の擬音語・擬態語の語頭音の分布について. – 1997 [електр.ресурс] <https://ir.lib.shizuoka.ac.jp/bitstream/10297/741/1/080305004.pdf>